

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣΑΤΥΡΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ. Ἐν Ἀθήναις φρ. 15. — Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 16. — Ἐν τῷ ἔξωτ. φρ. 25.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ, ἅπαρ ἡ οἰς, λ. 40, τοῖς ἔως ἑξάκις λ. 20, κατὰ μῆνα λ. 15, ἔτος ἡ ἑξαμηνίαν λ. 10.

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

—ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ΟΔΟΣ ΜΟΥΣΩΝ, Ἀριθ. 4, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν Πλατεῖαν Συντάγματος.—

ΤΟ ΧΑΣΕΚΗ.

Εἰς πολλοὺς ἐξ ὑμῶν τὸ ὄνομα αὐτὸ θὰ φανῇ ἱερογλυφικόν. Ἄλλοι θὰ τὸ ἐκλάβητε ὡς σημεῖόν τι τῶν συνόρων μας· τινὲς μόνον θὰ τὸ γνωρίζουν, καὶ αὐτοὶ δὲν πιστεύομεν νὰ εἶναι ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ **Μὴ Χάνεσαι**.

Τίς φροντίζει περὶ ἐξοχῶν τῶν Ἀθηναίων, ἀγροτικῶν περιπάτων, δασῶν, δένδρων καὶ φυτῶν; Καὶ μὰς ἀφίνει ὁ μύλος τῶν Πλατειῶν καὶ τὸ σκονοκύλισμα τῶν Πατησίων; Καὶ μὰς ἀφίνουν οἱ Στύλοι τοῦ Ὀλυμπίου καὶ ὁ γύρος τοῦ περιβολίου; Ὅσον οἱ νεώτεροι Ἕλληνες ἀπεδείχθησαν δυστυχῶς μακρόχειρες, τόσον μικροκέφαλοι καὶ μικρόποδες ὁσημέρᾳ ἀναδεικνύονται. Μὴ ἀπορήσῃτε διὰ τὸν συνδυασμόν. Τὰ δύο ἄκρα συναντῶνται· οὔτε παραδεχόμεθα παρὰλυτικούς δυναμένους νὰ ἔχωσι κεφαλὴν εὐρώστον. Ἄν λάβῃ δέ τις ὑπ' ὄψιν τὰ καθιστικά μας ἔθιμα, θὰ εὐρεθῇ ὅτι τὸ ἵπποτικόν ἢ ἄρματωλικόν ἰδεώδες τοῦ νεωτέρου Ἑλλήνος εἶναι ὁ Παραλυτικός τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ *Βυζάντιον* μὲ τοὺς καπνοὺς τοῦ διὰ τοὺς φοιτητάς, τὸ *Στάδιον* μὲ τὸ τάβλι τοῦ διὰ τοὺς ἀπομάχους, τὰ ἐμπορικὰ μὲ τὴν πολυτέλειαν διὰ τὰς κυρίας, ἡ Λεωφόρος Ἀμαλίας δι' ὀλίγους ἀναιμικούς, τὰ Πατήσια διὰ τοὺς ἐρωτευμένους, ἰδοὺ τί ἀναπνέομεν οἱ νεώτεροι Ἀθηναῖοι, ὅταν δὲν εἴμεθα κλεισμένοι ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἢ τῶν Γραφείων μας. Ἐκάστη μεγάλη πρωτεύουσα πρέπει νὰ ὑπολαμβάνεται ὡς μία περιωρισμένου ἀέρος οἰκία, ἥτις δέον νὰ ἔχῃ ἵνα ἀναπνέουν οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες ἐν δῶμα, μίαν ταράτσαν, ἕνα ἐξώστην. Ὅσον ποσότητα ὀξυγόνου θὰ ἐνέχῃ ἐν ἐξ αὐτῶν, εἶναι δι' αὐτὸν νὰ ἐνέχῃ ὁ κοιτὼν ἐν αὐτῇ κοιμώμεθα; Πᾶσα πρωτεύουσα λοιπὸν, μὲ τὸν πυκνὸν πληθυσμόν της, τὰς ἐστίας τῶν μολυσμάτων, τὰ βιομηχανικὰ ἐργαστήσια,

τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ νεκροταφεῖα, εἶναι εἰς μέγας κοιτῶν. Καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ ἄλλας περιοχὰς ἐκτὸς τοῦ κοιτῶνος, ὅπου νὰ δύναται τις νὰ ἀναπνέων τὸν μεμολυσμένον ἐκείνου ἀέρα. Ἀνελύθη ὁ ἀήρ τῶν ἐξοχῶν καὶ ὁ ἀήρ τῶν πόλεων, καὶ ἀνευρέθη κατὰ πόσον καθυστεροῖ ὁ τελευταῖος εἰς ὀξυγόνον, τὸ στοιχεῖον τῆς ζωῆς καὶ τῆς καύσεως.

Ἄν δὲ αἱ ἄλλαι μεγαλοπόλεις μὲ τὰ ἐκτεταμένα πάρκα, τοὺς κήπους, τὰ δάση, τὰς δειροφυτεῖας, τὰς ἐπὶ ὑγειῶν βάσεων ἐργατικὰς οἰκοδομὰς, τὰς Ἑταιρίας ὑγιεινῆς, τὸ σύστημα τῶν ὑπονόμων, τὴν ἀφρονίαν τῶν ὑδάτων καὶ τὰς παραδόσεις τῆς καθαριότητος, ἂν αὐταὶ λοιπὸν ὑπολαμβάνονται ὡς ἀχανεῖς κοιτῶνες, ὡς τί δύναται νὰ παρασταθῇ αἱ Ἀθηναῖς μας;

Ὡς ὑπόνομος, ἢ ὡς ἀπόπικτος;

Ἦστερον ἀπὸ αὐτὰ οὐδὲν ἄπορον ἔαν ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Χασεκῆ*, ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἐξ ἐκάτὸν εἰκοσι περίπου στρεμμάτων περιοχὴ εἶνε ἄγνωστος εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ συνάμα πλέον ἄγνωστον, ὅτι εἰς τὸ *Χασεκῆ* αὐτὸ κείνεται ὁ Βοτανικὸς κήπος, τὸ Δειροκομεῖον καὶ ἐν βασιλικὸν φυτώριον. Οὔτε ἡ ἱστορία του, τόσον καλῶς ἐκτεθεῖσα ἐν τῇ καλῇ *Ἑστία* ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ Ἀθηνολόγου Καμπούρογλου, οὔτε ἡ τοποθεσία του, οὔτε τὸ μικρὸν ἐν αὐτῷ δάσος, οὔτε ὁ ὥρατος τὸν χειμῶνα ἰδίως καὶ τὰς θερινὰς ἡοὺς ἐντὸς αὐτοῦ περίπατος, οὔτε ὁ πόθος μελέτης τῶν διαφόρων γένων καὶ εἰδῶν δένδρων, φυτῶν καὶ ἀνθῶν, οὔτε τὸ πᾶρμα τοῦ ὑδραγωγείου τοῦ *Χασεκῆ*, τοῦ πηγάζοντος ἀπὸ τὴν παρὰ τὸ Τατόιον Λυκότροπαν, καὶ διερχομένου ἀπὸ τὰς *Πέντε Γρύπας*, οὔτε ἡ ἀνάμνησις τῶν στίχων τοῦ Παράσχου:

Ὡ γάρ τοις ὁ Βοτανικὸς ποῦ θέριζα γὰ κείνη

Γεμάτος πάλιν ἀπ' ἀνθῶν καὶ πράσινη μυρσίνη.

ἐλαύνουσιν ἐκεῖ περιπατητάς.

Ἀρχίζω μ' ἐν ἀνέκδοτον τοῦ αἰμοδόρου μεγαλοκτηματίου Τούρκου Χασεκῆ, εἰς ὃν ἀνῆκε τὸ κτῆμα, ὡς καὶ τόση ἄλλη ἔγγειος περιουσία ἐν Ἀθήναις, σκηνὴν ἔχον ἀκριβῶς τὸ τεῖχος τοῦ περιβόλου ὃν θὰ διέλθωμεν.

Ὁ Χασεκῆς ἐπεστάτει τὴν τοιχοφραξίν τοῦ κήπου του κρατῶν εἰς χεῖρας σιδηρῶν ῥάβδων, ἣν πηγνύων εἰς τὸ κτιζόμενον τεῖχος, ἐὰν μὲν δὲν παρούσῃ ἀντίστασιν, τοῦθ' ὕπερ ἀπεδείκνυνεν ὅτι τὸ τεῖχος δὲν ἦτο καλὰ κτισμένον, δι' ἐνὸς νεύματος πρὸς τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν ὑπῆρξεν διάτασσε ἢ νὰ φονεύσῃ αὐτοστιγμὴν τὸν κτίστην, εἰ δὲ μὴ ἐπιλοδώρῃ μὲ χρήματα ὅταν ἔμμενεν εὐχαριστημένος.

Τὸ καὶ μὲν τοῦ σιδήρου τοῦ Χασεκῆ, ἐσκέφθημεν, δὲν ἤξελε νὰ σώζεται ἀκόμη διὰ μερικὸς ἀρχιτέκτονας τοῦ Δήμου;

* *

Εἰσερχόμεθα. Μᾶς ὑποδέχονται τὸ γλυκὺ κελάδημα καρδερίνας, ὁ λικνίζων ῥόθος τῆς κρουνηδὸν χυνομένης ἐν τῇ δεξαμενῇ γλώσσης ὕδατος, ἡ ἀναπαύουσα δρόσος θεωράτου λεύκης καὶ μιᾶς φουντωτῆς παπιφάρου, ἡ σκιὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς Χασεκῆ ἐξαπλουμένη ἐπὶ τῶν ἑκατὸν αὐτῆς στρεμμάτων καὶ αἱ ὑλακαὶ ἐνὸς Δωδεκαδράχμου ὑπαλλήλου τοῦ Κράτους.

Δωδεκαδράχμου; Μάλιστα. Καὶ ποίως ἡλικίας! Ἄν τὸν ἐβλεπεν ὁ φίλος Πανταζῆς, θὰ ἠτοίμαζεν ἀμέσως τὸν ἐπιτάφιόν του. Εἰς τὰ βυρσοδεψεῖα θὰ ἐτίθετο ἀπλούστατα νὰ ἀλατισθῇ ζωντανὸς ὅπως εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων δερμάτων. Ἄν τὸν ἐβλεπεν ὅμως ὁ Ἀρεταῖος, θὰ τὸν ἐπαίρνε νὰ τὸν ἀνατάμῃ ζωντανόν. Εἶναι εὖρημα διὰ τοὺς ὀστεολόγους. Ἐμετρήσαμεν ὅλους τοὺς σπονδύλους του· ἠδυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν καὶ ὅλας τὰς τρίχας, ὅχι τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ τοῦ σώματος. Ἐπροδόθημεν, ὁ ὑπάλληλος. . . . εἶναι αἰωνίως ψυχορράγων σκύλος δι' ὃν ἡ κυβέρνησις πληρώνει κατὰ μῆνα δώδεκα δραχμὰς! Καὶ ἔπειτα λέμε ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν κλοπληρώνει τοὺς ὑπαλλήλους της.

Ὁ κλητὴρ, ὅστις βλέπετε εἶναι ὁ κληρονόμος τοῦ ζώντος σκύλου, μᾶς εἶπε, δικαιολογῶν τὴν Κυβέρνησιν:

— Μὴν τὸν βλέπετε ἔτσι, ἀχαμνὸς, ἀλλὰ φυλάει καλᾶ.

Τὴν νύχτα... οὐμ... ἀγρυεῖ...

Ὅλον τὸ Δενδροκομεῖον εἶναι διηρημένον κατὰ ἐπιμήκη τεμάχια. Ἐνίοτε σχηματίζονται ἐντὸς αὐτοῦ ὠραῖαι κυκλοτερεῖς πλατεῖαι. Ἀλλαχοῦ δασύλλια. Ἀλλοῦ ἀνοίγονται λαχανόκηποι. Πολλαχοῦ ἀραιοῦνται ψιλά φυτῶρια ὅμοια πρὸ τῶν ὑπὲρ πρέμων δένδρων πυκνῶν φυλλωμάτων, πρὸς τὴν ἀρτιφυῆ τρίχωσιν βρεφικῶν κρानιδίων. Αὐτὰ πληροῦσι κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ Δενδροκομεῖον, διότι καὶ αὐτὰ ἀποτελοῦσι τὸν κυριώτερον αὐτοῦ σκοπόν. Ἀποστολὴν ἔχει νὰ καλλιερῇ δένδρα ὀπωροφόρα καὶ δένδρα καλλωπισμοῦ, δένδρα διὰ τοὺς κήπους τῶν ἰδιωτῶν καὶ δένδρα διὰ δειροστοιχίας δημοσίων ὁδῶν. Νὰ τὰ πωλῇ δὲ εἰς τιμὰς μετρίας. Ἀρχικὴ τιμὴ τῶν ὀπωροφόρων εἶχεν ὀρισθῇ λεπτὰ δέκα ἑκάστον. Μετὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ὅμως, ἕνεκα τῶν περὶ φυλλοξήρας μέτρων, τῆς εἰσαγωγῆς δένδρων ἐξ Εὐρώπης, ἐδέχθη νὰ ὑπερτιμηθῇ πρὸς 30 λεπτὰ ἑκάστον. Τὸ δειροκομεῖον ἠδύνατο νὰ ἐξευγενίσῃ πολλοὺς καρπούς μας, νὰ δημιουργήσῃ καὶ ἐδῶ ἀληθὴ κηπουρικὴν, νὰ καλλωπίσῃ ὅλας τοὺς ὁδοὺς μας, καὶ νὰ ἐπισκιάσῃ τὸν καίοντα ἥλιον. Δυστυχῶς, ὡς ὅλα τὰ ῥωμαῖκα, εἶναι

καὶ τὸ Δενδροκομεῖον εἰς κακίστην κατάστασιν. Εὐρετέ τί ἐγένετο ἄλλοτε; Ἠγόραζαν δένδρα ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, ἀρκετὰ ἀκριβᾶ. Τὰ ἐφύτευαν, ἐπιαναν, καὶ ἔπειτα τὰ ἐπώλουν ἀντὶ δέκα λεπτῶν ἑκάστον. Δενδροκομεῖον, χωρὶς σποράν!! εἶναι ὡς νὰ λέμε νοσοκομεῖον, χωρὶς φάρμακα! Ἐνθυμούμεθα μίαν ἐπίσκεψίν μας εἰς τὸ περίφημον Schönbrunn τῆς Βιέννης, τὸ ἱστορικὸν ἀνάκτορον ὅπου ἀπέθανεν εἰς Ναπολεοντίδης. Αἱ ἐν αὐτῷ δειροστοιχίαι ἦσαν κλαδευμέναι, ὡς νὰ ἦσαν αὐταὶ μὲν ἐκ μᾶζας ἐσχηματισμένα, ἡ δὲ τομὴ τῶν γενομένων διὰ μαχαίρας. Αὐτὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ζητῶμεν ἐν τῷ Δενδροκομεῖῳ, ἀλλ' ὅχι καὶ ὠραίας λεύκας ἀραχνιασμένας, μουριαῖς ἀκαθάρστους, ἐκκοπὴν κλώνων καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ἀμειβείας, γρασίδι καλύπτον φυτῶρια κυδωνῶν, ντομάτας μετὰ ζυ φυτωρίων πύκνων, ἐξ ὁλόκληρα στρέμματα (ἀπίστευτον!) ἀφιερωμένα εἰς τὰ λαβζαβάτια τῶν ἐπτὰ ἡ ὀκτὼ ἐργατῶν τοῦ Δενδροκομεῖου! Ὅσα δηλαδὴ ἠδύνατο νὰ διαθρέψουν ὁλόκληρον τάγμα ὅχι ἐννοεῖται ἑλληνικόν. Ἡ καλλιέργεια τῶν δένδρων κακίστη. Τὸ χῶμα φωνάζον φωνὴν μεγάλην ὅτι ἔχει νὰ δῇ κόπρισμα ἐνικυτοῦς ὁλοκλήρους. Καὶ τώρα ἐνθυμούμαι ἐν φυλλάδιον πωλούμενον εἰς τὰς ὁδοὺς, οἱ κομποράγοι τοῦ Βοτανικοῦ Κήπου ὑπὸ ἐνὸς καλοῦ ὑπαλλήλου—ἐφ' ᾧ καὶ παυθέντος—τοῦ κ. Γιαννοῦλη. Καὶ ὅμως τὸ δημόσιον ἐπλήρωνε 500 δραχμὰς διὰ λιπάσματα!! Ὑπὸ τοιούτους ὅρους εἶναι ἀπορίας ἄξιον ἂν τὸ Δενδροκομεῖον καὶ ὁ Βοτανικὸς μὲ τὰ ἑκατὸν αὐτοῦ στρέμματα ἐνφ' ἠδύνατο νὰ ἀποφέρῃσι μεγάλως προσόδους, ἂν ἦλθεν ἔτος ὅτε ἀπέφερε μόνον 1000 δραχμὰς, δακνῶσιν ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου δεκακισχιλίας;

Ἡρώτησα τὸν κ. Γεννάδιον ποῖος ὁ ἐλάχιστος καὶ ποῖος ὁ μέγιστος ὅρος προσόδων ἐνὸς στρέμματος.

— Σπεῖρέ το λέγει σιτάρι νὰ σοῦ ἀποφέρῃ εἴκοσι δραχμὰς τὸ ἔτος, σπεῖρέ το καμέλιες νὰ πάρῃς τριάντα χιλιάδαις δραχμὰς!

Δὲν συλλαμβάνετε μίαν ιδέαν τοῦ τί ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ τὸ δειροκομεῖον αὐτὸ ἐν τῇ ἀπεψιλωμένῃ Ἑλλάδι, τί Ἑλλάδι; ἐν τῇ γυμνοσάρκῃ Ἀττικῇ, ριγούσῃ ὅλη ἀπὸ παντελῆ ἑλλειψίν καὶ τῶν νανοτέρων θάμνων; Τί δὲ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γείνῃ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἐξευγενίσεως τῶν καρπῶν, τῆς βελτιώσεως τῶν εἰδῶν, ὑπὸ κλίμα τόσον εὐκραές, ὡς τὸ ἡμέτερον; Τώρα τὰ ὀπωροφόρα εἶναι τόσον ὀλίγα, ἀφοῦ δὲν ἐφρόντισαν ὡς εἴπομεν διὰ σποράν! Αἱ ντομάται πνίγουν τὰς ἀμυγδαλάς, τὰς καρυὰς αἰκράμβαι, καὶ περὶ τὴν θυσανόφορον ῥοδοπρασίην ποιοῦνται ἀναρριχᾶται αὐθαδῶς πηχυαῖον γρασίδι. Ἀλήθεια! ὁ ἄλλος τριετής ὑπάλληλος, ὁ ἵππος, εἶναι εὐτραφὴς ὡς μητροπολίτης, διότι δι' αὐτοῦ ὅλον τὸ δειροκομεῖον εἶναι ἀνοικτὴ τράπεζα ἡμέρας καὶ νυκτός, ὡς τὸ ἐστιατόριον τοῦ νέου καφερείου Εὐρώπης. Ἄ! ἐὰν ἦτο καὶ ὁ δωδεκαδράχμος σκύλος ἐκ τῆς τάξεως τῶν χορτοφάγων! Τί πάχος βουλευτοῦ τῆς συμπολιτεύσεως θ' ἀπέκτα!

* *

Μία λεπτομέρεια διὰ τὸ ἀγαπητόν μας Φάληρον.

Μετὰ ζυ ἄλλων εὐρομεν φυτῶριον ἀρμυριχίων (Tamarix). Τὰ δειροδύλλια ταῦτα φύονται κυρίως εἰς τὰ παράλια. Αὐξόμενα δὲ ὑπὸ τῆς θαλασσίας αὔρας καὶ συμπυκνούμενα σχηματίζουσι σχεδὸν τοίχος, ὅπισθεν τοῦ ὁποῦ ἐπιτρέπεται ἡ ἄλλη βλάστησις, ὑπὸ τῶν σκιῶν τῆς δει-

δροστοιχίας αὐτῆς μὴ προσβαλλομένη ὑπὸ τῶν φονικῶν διὰ πᾶν ἄλλο δένδρον καὶ ἄνθος «πλὴν τῶν ἀρμυρίχων» θαλασσίων ἀνέμων.

Δὲν εἶναι δυνατόν οἱ Φαληρεῖς νὰ οἰκοδομήσωσι τοιαῦτα ἀρμυρίχεια τείχη;

Ἐν Λιθόρῳ καὶ εἰς ἄλλας παραθαλασσίους ἰταλικὰς πόλεις ἐπέτυχε πολὺ τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς τειχουργικῆς.

*

Ὁ λεμονεὼν τοῦ Δενδροκομείου εἶναι εἰς ἐλσεινὴν κατὰστασιν.

Δυστυχῶς τὸ κλῆμα τῆς Ἀττικῆς ἐπιτρέπον τὴν πρόωρον βλάστησιν καὶ αὐξήσιν τῶν ἐσπεριδοειδῶν ἐπὶ παρθενικοῦ ἀλαβάστρου, καίει καὶ ζηραίνει περιοδικῶς τὰ λεμόνια καὶ τὰ πορτοκάλια τῆς ἀψύχου φύσεως.

*

Ἐκκεπτόμεθα ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἐλληνικοῦ Δενδροκομείου.

Ἡ ὥρα ἦτο ἐνδεκάτη καὶ ἐπλανώμεθα ἐκεῖ μέσα ἀπὸ τῆς 7ης ὥρας.

Ὁ Σουρῆς λέγει:

— Τὸ ἰδεῶδες; Ἐνὰ γκιουβέτσι 'στὸ φούρνο.

*

Ἐρρίψαμεν ἐν βλέμμα καὶ ἐπὶ τοῦ Βοτανικοῦ Κήπου, ἐνθα ὁ κ. Ὀρφανίδης ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ εἰργάσθη ὅσον οὐδεις ἄλλος. Τώρα εἶναι ἡμελημένος, πτωχός· μόλις διακρινόμενος διὰ μίαν πλήρη συλλογὴν τῶν βολβοειδῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξεπλάγηνμεν ὑπὸ πλήθους σιδηρῶν ῥάβδων, καὶ ἐπ' αὐτῶν πινακίδες κομψαὶ μὲ δυσώνυμα λατινικὰ ὀνόματα ἀνθῶν καὶ φυτῶν. Εἰς τὰς ῥίζας ὅμως τῶν ῥάβδων χῶμα, χῶμα, χῶμα.

— Τί δεικνύουν, ἠρωτήσαμεν, αὐτά;

— Ὅτι μὲν φορὰ καὶ ἓνα καιρὸ ἦσαν ἐδῶ φυτευμένα διάφορα εἶδη.

— Καὶ τώρα, εἶπομεν, ἔμειναν ὡς τὰ στελέχη τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ χωρὶς στρατοῦ!

*

*

Ἐχομεν πεποίησιν ὅτι ὁ νέος ἔφορος τοῦ δενδροκομείου, ὁ καὶ ἐπὶ τῆς γεωργίας ἐπιθεωρητής, κ. Παναγιώτης Γεννάδιος, ἐννοῶν τὴν ἀποστολὴν τοῦ δενδροκομείου, θέλει κλαδεύσει πᾶσαν κατὰχρησιν καὶ καλλιεργήσει αὐτὸ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐννοήσουν τοῦλάχιστον τὴν ὑπαρξίν του αἱ Ἀθηναί. Ὅσον διὰ τὸν Βοτανικὸν κήπον αὐτὸς ἀναμένει μὲ ἀνοικτὰς πρασιάς τὸν φίλτατον Μηλιαράκη, τὸν ἐπιστήμονα συγγραφέα τῶν *Βοτανικῶν Μελετημάτων*, τὸν μόνον ἴσως ὑπότροφον τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις θὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν νεαρὰν ἐλληνικὴν ἐπιστήμην.

Καλιθάν.

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

Ἡθέλομεν νὰ διαθέσωμεν στήλας διπλασίας καὶ ἀναγνώστας ὅχι τὸσον ἐλαφροὺς, μὴ εὐχαριστομένους ἀπὸ

τίποτε, παρὰ ἀπὸ χονδρογραμμέναις σάχλαις, διὰ νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὰς στήλας μας ὅλας τὰς συζητήσεις τὰς γιγνομένας ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῆς Ὑγιεινῆς. Ἐχομεν τόσην ἀνάγκην τοιούτων ἀναγνώσεων, ὅπως ἀνακύψωμεν ἐκ τοῦ ληθάργου, ὅστις μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὸν Κἀνθαρὸν καὶ τὰ Θυμαράκια.

Μέλη τοῦ Συλλόγου εἶναι καὶ βουλευταί. Ἐν τινι τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ ὁ κ. Κόουεν εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

«Ἐξοχὸς τις πολιτικὸς ἐγνωμάτευσε πρό τινος καιροῦ ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων, ὅτι τὸ μέγιστον βρεττανικὸν συμφέρον ἐν τῷ ἐξωτερικῷ εἶναι εἰρήνη. Ὁμῶς εἶπε νὰ συμπληρώσῃ τὴν γνώμην ταύτην καὶ νὰ προσθέσῃ ὅτι τὸ μέγιστον βρεττανικὸν συμφέρον εἶναι υἱεία. Ἐν τῇ περιληπτικῇ αὐτῇ σημασίᾳ περιλαμβάνει πλέον ἢ τὴν ὑπαρξίν. Περιλαμβάνει τὴν ἐνέργειαν. Ὑγεία δὲν σημαίνει μόνον τὴν ἀνευ ὀδύνης ἐκπλήρωσιν τῶν φυσικῶν λειτουργειῶν, ἀλλὰ δύναμιν ἀντιστάσεως, θάρρος καὶ ῥώμην χαρακτηρὸς ἀπὸ τούτων πηγάζοντα τῶν δυνάμεων.

«Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην υἱεία ἦν τὸ κεφάλαιον ἐνὸς λαοῦ. Παρεῖχεν αὐτῷ τὰ μέσα τῆς ἐνεστώσης εὐημερίας καὶ τοῦ μέλλοντος μεγαλείου.

Ἄν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ πεῖρα ἐδίδαξαν ἡμᾶς τὴν θεωραπίαν τῶν πόνων μας, ὁ πολιτισμὸς προσεπόρισεν ἡμῖν νόσους, ἃς λαοὶ ἐν φυσικωτέρᾳ ζῶντες καταστάσει δὲν ἐγνώριζαν. Οἱ ἄγριοι πολὺ ὀλίγον ὑπέφερον ἐκ τῆς ἐλλειψέως ἀερισμοῦ· εἶχον ἀφθονίαν δροσεροῦ ἀέρος. Δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ πίνῃ ἐφθαρμένον ὕδωρ· ἀντὶ νὰ φέρῃ τὴν πηγὴν πρὸς ἑαυτὸν, ἐπήγαγεν αὐτὸς πρὸς τὴν πηγὴν.

«Ἀλλ' ἡμεῖς ζῶμεν καθ' ὁμάδας. Ἐκ τῆς συγκεντρώσεως αὐτῆς ἀντλοῦμεν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ ἀδυναμίαν. Ὅσον πυκνότερος ὁ πληθυσμὸς, τόσον ὀλιγωτέρα ἡ υἱεία. Ἡ ἀτμοσφαῖρα μας μολύνεται, αἱ ἐξοχαί μας φθειρόνται ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῶν ἐργοστασίων καὶ τῶν ὑψηλῶν κλιβάνων. Ὁρατοὶ ποταμοὶ μεταβάλλονται εἰς βορβορώδη ρυάκια (Ἰλισσοί!) δυσάρεστα εἰς τὴν ὄρασιν, ἐπικίνδυνα εἰς τὴν υἱείαν.

«Σκοπὸς τοῦ συλλόγου τῆς υἱεινῆς εἶναι ἡ ἔρευνα τοῦ κακοῦ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνακάλυψις μέσων πρὸς ἀπόκρουσιν ἢ καταπολέμησιν αὐτοῦ.

«Ὁ διάσημος υἱεινολόγος Σαϊδουϊκ μᾶς ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Οὐαλλίᾳ ἡ θνησιμότης ἡλαττώθη κατὰ 4 1) 2 0) 0. Εὗρετε τί σημαίνει ὁ ἀριθμὸς αὐτός; Ὅτι 250,000 ἄνδρες ζῶσιν, οἵτινες θ' ἀπέθνησκον, ἐὰν μετὰ τὸ 1872 ἐπεκράτει ὁ αὐτὸς βαθμὸς υἱείας ὁ πρὸ τοῦ 1872.»

Ἐὰν εἶχομεν Στατιστικὴν καὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅχι Καζάκην γινόμενον Στατιστικόν, διότι ἔγραψε τρεῖς τέσσαρας ἀερῶδεις πανηγυρικοὺς ὑπὲρ τοῦ κ. Τρικούπης ὡς ἄλλοι ἀπέκτησαν διὰ μιᾶς προσόντα διοικητικῶν θέσεων, μόνον διότι ἀπέτυχον ὡς βουλευταί, τί μαύρους ἀριθμοὺς θὰ εἶχομεν θυμάτων, τὰ ὅποια ἄλλως θὰ ἔζων, ἂν εἶχομεν καὶ ἡμεῖς ἐπιστάσιαν τῆς Δημοσίου Ὑγείας;

Τὰ θύματα τοῦ Κανθάρου εἶναι χθεσινά· ἀλλ' ἡ ἀναίσθησις μας εἶναι προκατακλυσμιαία· καὶ θὰ ἐξακολουθῶμεν νὰ ἔχωμεν ὅλα τὰ ὀνόματα τοῦ πολιτισμοῦ—Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Ὑγείας!—χωρὶς νὰ ἔχωμεν οὐδὲν αὐτοῦ πρᾶγμα!!